

Abril.

Redacció i Administració:

R. Catalunya, 38, 1.

— Telèfon 17135 —

Preu: 50 cèntims

SUBSCRIPCIÓ:

6 pessetes trimestre

SETMANARI NACIONALISTA D'ESQUERRA

ANY I - NÚM. 8

SURT ELS DISSABTES

BARCELONA, 15 OCTUBRE 1938

Editorial

Una de les causes del nostre descens en l'índex de la riquesa de Catalunya, ha estat, la posada en pràctica, en moments crítics de guerra, d'unes tendències de caràcter econòmic, que no responien en res al temperament tradicional de la nació. Quan nosaltres parlàvem d'obrerisme incloïem sempre en la nostra concepció la defensa de les reivindicacions de totes les classes oprimides. Solament n'existia una, plena de llibertat a la seva manera, la que exercia la tirania, i concretada en la paraula: *capitalisme*. Era l'Alta Banca, el Trust, el Monopoli, les poderoses Societats anònimes, les que dirigien no tan sols el moviment econòmic del país, ans també la política general, bastint i fent caure governs, organitzant l'assassinat i la persecució, i fent imperar la misèria econòmica a tot aquell qui no s'ajupia davant seu. I bé, les altres, els obrers, els pagesos, els menestrals i artesans, els professionals i intel·lectuals, tots aquests, maldaven per unes reivindicacions humanes i justes que el nostre obrerisme sempre ha acollit. Va venir la guerra d'invasió, i tot seguit a Catalunya, es canalitzà les noves orientacions econòmiques en el Decret de Collectivitzacions, disposició que en el fons ja recull el nostre principi d'ajut a totes les classes sotmeses al jou del gran capital. Després, però, fou aquest Decret, vulnerat, per una Ordre creant els «agrupaments industrials», institució aquesta que alhora d'ésser una còpia dels funestos monopolis opressors, destruïa, expoliava, una de les branques, per quina reivindicació igualment maldàvem: la menestralia.

* * *

Han passat dos anys i escriu de guerra i hom parla de rectificar errors per qui detenta avui l'òrgan oficial de l'economia de Catalunya. Profundintzant on deuen ésser aquests errors, solament trobem que ens parlen — amb grans riallades de l'auditori — de les collectivitzacions de les «tisores» com feia temps a Sant Andreu ens parlaren de les de covès i cistells. Però tot això deu fer molt bonic a qui ho escolti a base de l'endemà fer el mateix que es feia abans o sigui no rectificar res del que un diumenge al matí va dir-se que es faria. I torna la mateixa política econòmica. La Gastronòmica no torna un establiment privat al seu propietari tot i tenint una sentència favorable del Sots-Secretari d'Economia. La «collectivitat X», d'Igualada, no admet igualment una resolució ferma d'Economia. I la pròpia Conselleria d'Economia, aquestes rectificacions!, obre un període d'informació per anar a expoliar uns menestrals mitjançant un nou «agrupament industrial», llegeixi's monopoli, que si diguéssim a què es dediquen igualment causariem, si no fos tot això massa seriós, les riallades més sorolloses d'aquell públic assidu concurrent a l'oratori dels eternals rectificadors.

Cal reaccionar davant aquest estat de coses. Prieto ens digué magistralment que és hora de preparar la pau. Fem el mateix al nostre país. Nacionalitzem els béns del gran capital mitjançant unes grans concentracions industrials, la direcció de les quals en tècnica i administratives pot ésser confiada al Sindicat, retornem a la iniciativa privada tot quant fins ara se li ha expoliat, i realitzem, en fi, una política eficient de reconstrucció econòmica del país, sense deixar de banda, totes aquelles conquestes del proletariat que per ésser justes han d'ésser respectades.

Femina

Per cada un dels nostres, deu dels vostres

Aquestes paraules — les que titulen l'escrit d'avui — les digué molt encertadament un Rei català. Veureu com anà la cosa — potser aquesta bella anècdota ja la sabeu, amics; és igual, sempre és plaent oir les magnífiques gestes que són fidel ressò del tremp de la nostra raça.

«Regnava a Catalunya el Rei Pere II — el que féu la guerra als francesos —. Per aquell temps s'acabava la guerra contra els soldats de Carles d'Anjou i bona part de la tropa catalana es trobava a Calàbria menant-hi una lluita encesa, quan un dia, una partida d'almogàvers es topà amb un escamot de francesos. Davant el nombre considerable d'aquests i dels pocs que ells eren, els almogàvers decidiren marxar a la muntanya — menys un que no tan llest com els altres, fou fet presoner pels francesos. Aquests el portaren al capítol dels soldats del Rei Carles, el Príncep de la Moreia, el qual, mirant-lo de cap a peus i veient-lo tant prim i desnerit i embrunit del sol, portant per tota vestimenta una cota sense camisa, unes calces de cuir i coberts els peus amb unes miserables espadnyes, també de cuir, li preguntà, estranyat, qui era.

El català li respongué que era almogàver, de la gent del Rei d'Aragó; contestant-li el príncep que si tots els homes del rei aragonès eren tan desnerits com ell, una gran voluntat i ardent havia d'haver-hi en ells per a ésser combatents.

Li replicà dignament el català, que si bé era cert que ell era el més mesquí de tots, no per això era feble pel combat, i que si en volia fer la prova, que prest estava a combatre amb qualsevol dels seus cavallers encara que portés tots els adiments del combat, empuyant el solament la seva llança i el seu coltell, demanant com a gràcia, si ell venia, que el deixés retornar a la seva Pàtria.

S'hi avingué el Príncep i un dels presents, cavaller de capa i espasa, es prestà a combatre amb l'almogàver — era el cavaller fornit, alt; invencible en el combat.

Ja al lloc prèviament escollit per a la batalla, el cavaller ben armat i genet del seu cavall, amb la llança baixa, anà a l'encontre del català. Aquest, quiet, el mirà com venia vers ell, i enarçant la fona, la disparà al pit del cavall. El cavall, ferit, caigué i amb ell arrossegà el seu cavaller. Llavors, l'almogàver, demostrant perícia i destresa en el combat, li saltà al costat desfent-li l'elm per tal de matar-lo.

El Príncep, però, que havia contemplat sorpresa la singular lluita del seu noble amb el català, el deturà en la seva

escomesa, declarant-lo vencedor absolut, emmenant-lo a la seva tenda per tal de donar-li la llibertat promesa com a premi del triomf.

L'almogàver arribà a Messina presentant-se al Rei Pere i explicant-li el fet que li havia ocorregut amb els francesos.

El Rei, digne rei d'un gran poble, noble de sentiments i cor sensible i amorós, envers els seus súbdits, féu que li presentessin deu francesos — que tenia presoners. Els agençà convenientment, enviant-los al Príncep de la Moreia amb l'encàrrec de que li diguessin que cada vegada que li enviés un català, ell li retornaria deu dels seus homes.

Aquell gran Rei, que tant bé coneixia la seva gent, sabia que cada català de llavors valia deu homes dels altres.

Heus aquí, doncs, l'anècdota que retrata d'una manera magnífica i vertadera el tremp i la valua dels nostres avantpassats.

Ara la gesta s'ha repetit: a la rera-guarda els obrers — principalment si treballen material de guerra — se superen per tal que no falti el més precís arreu on ells proveeixin amb la seva fabricació o producte, i als fronts de combat, els nostres heroics soldats es tripliquen ells mateixos i valen per deu, per aquests deu que el Rei Pere canvià amb un dels seus.

Dignes nets d'aquells almogàvers que emplenaren de glòria la nostra història!

La lluita es podria comparar: llavors el català portava una llança i la fona per tota defensa davant l'armament i la cota i el cavall del francès; així i tot, el català vencé.

Quin impuls l'empenyé a demanar combat per tal «si vençia» — i ell sabia que venceria —, retornar a la seva Pàtria? Ah, l'amor a la terra dona aquesta empenya i aquest coratge que mogué el català; i vencé. El record dels seus, la seva homenia i el signe racial de la seva raça — la nostra raça el feren vencedor quan tot estava en contra d'ell.

Avui, passats centenars d'anys, els catalans d'ara també amb la força que els dona la veritat i amb el foc del sagrat amor a Catalunya, davant l'enemic poderós en armament i salvatgisme, vençen i venceran.

No, Catalunya, els seus homes — els nostres homes! — no fan recordar amb enyorança els almogàvers per valentia i coratge; saben fer honor al camí que, per enveja dels altres homes i salvació dels pobles i orgull de la Pàtria Catalana, els assenyalaren els nostres avantpassats.

ANTÒNIA ABELLÓ.

Esquerra Republicana de Catalunya, Acció Catalana Republicana i Estat Català, partits que representen la totalitat del moviment nacionalista de la nostra terra, han de maldar per una rectificació immediata de la política de l'actual Govern de la Generalitat en profit de la ràpida reconstrucció econòmica de Catalunya

Joventut

JOVENTUTS ESCOLARS

Es un concepte força generalitzat creure que l'estudiant és un element incapacitat per a portar una actuació destacada en un pla polític.

Nosaltres, els que venim actuant amb la nostra personalitat d'escolars nacionals, sentim la necessitat de deixar fixada la nostra posició per a evitar els equívocs.

Enfront aquells partits polítics que han anul·lat la secció escolar dels seus rengles, nosaltres els que en el bienni negre manteníem viu el caliu de la democràcia i de la pàtria en la Catalunya humiliada i vexada pels dominadors — hem de declarar que considerem aquesta posició lògica.

Efectivament, som joventut al costat de la joventut; homes al costat dels homes.

Però, quan existeixen seccions femenines o que joventuts formades amb la finalitat d'agrupar un grup d'elements amb unes qualitats particulars, perquè la seva tasca sigui efectiva, no considerem il·lògica ni incomprendible l'existència de seccions escolars.

Pel sol fet d'ésser estudiants som revolucionaris — revolucionaris en el sentit etimològic de la paraula —. La nostra tasca és trencar amb els prejudicis per a descobrir i conquerir la veritat. I aquesta tasca, aquest comès, ens fa revolucionaris en tots els aspectes de la vida; en la que sempre estem disposats a lluitar per a realitzar aquest treball.

Estudiant es sinònim de revolucionari; de lluitador.

La pràctica ens ho demostra: sempre amb la joventut; formant la seva avantguarda, els estudiants, des de la Universitat, en el carrer, on calia hem actuat. El 19 de juliol érem els estudiants els que ens llançàrem al carrer per a contenir l'avanc feixista, sense cap mena de perjudici, al costat del poble; identificant-se amb ell, perquè efectivament ho era; en formava part integrant.

Aquell que en parlar de l'estudiant s'imagina un estament particular, separat de l'ambient popular, no pot ésser

una persona adaptada a les necessitats del moment; és encara un representant de les antigues concepcions, que avui amb els seus defensors, s'enfonsen als fronts del feix.

L'estudiant, és el poble.

L'estudiant encarna l'espiritualitat popular; la proclama. El poble a la vegada és estudiant, que va emmagatzemant experiència veritable, experiència per arribar, finalment, a la veritat, a la perfecció, a l'estabilització de la democràcia.

L'Exèrcit Popular deu als estudiants aquells llocs de responsabilitat que calia cobrir i acceptar. Des dels hospitals a les fàbriques que produeixen material de guerra, al front, on hi ha responsabilitat i perill hi ha estudiants disposats a sacrificar-se per la pàtria.

En el camp nacionalista, els estudiants han actuat sempre amb coratge, sense mesurar la dificultat del moment.

Avui, continuen al seu lloc. Disposats a complir el seu deure: assolir per Catalunya la cultura, que el feix vol arrabassar-li i que és la base del desenvolupament d'aquest poble que ha actuat sempre com a estudiant i en conseqüència com a paladí de la pau i la democràcia.

Nosaltres, els estudiants catalans, continuem precisament tan fermes en el nostre lloc; tan enèrgics i terminants en prendre aquesta resolució, perquè com estudiants veritables, ens sentim orgullosos d'èsser fills d'aquest poble que tan bé encarna el nostre ideal.

Catalunya, té, doncs, en els estudiants els seus defensors més decidits, en el moment de guerra o de perill per la seva integritat; com a fonaments de la seva glòria quan vulgui engrandir els seus límits intel·lectuals; com a forjadors del seu esdevenidor quan l'hàgim de construir.

Volem repetir-ho: som joventut al costat de la joventut. En conseqüència, tenim els deures que acceptem íntegrament, d'aquesta.

L'ATEMPTAT A HITLER

Per LLUM VALLS

Per als joves catalans que considerem la comprensió necessària com a base de tota actuació pública, és una afirmació de la lògica de la nostra posició observar el disgust amb què s'accepta, i les protestes que provoca la incomprensió alemanya.

Hitler, que potser es creu omnipotent, i que molt bé podria encarregar qualsevol dia, la confecció d'una «Eneida» a un poeta adulator que l'envolti, per a descobrir la seva procedència divina; ha iniciat amb més agressivitat que mai la seva campanya contra aquells que no accepten les seves directrius o que tenen quelcom de sospitosos.

Es fàcil de comprovar, però, — i ens satisfà profundament —, que la seva actuació lluny de desvetllar l'entusiasme que ell desitja, és acceptada amb un posat de rebellia, per aquells que estan sotmesos al seu domini. Ens referim a l'atemptat del que ha estat objecte fa alguns dies, mostra patent de l'existència d'un nucli de protesta.

Deiem que ens satisfia aquest fet, perquè ens demostra, que en aquesta Europa tan desmoralitzada, encara existeix un sentiment de rebellia que ja és sinònim de dignitat ferida i disposada a exigir una reparació.

I és que fóra molt trist pensar que solament nosaltres sentíem la necessitat de la llibertat, que cal a tots els homes i els pobles per a viure. Fóra lamentable no ja per a nosaltres, sinó per als que

haviem perdut la consciència d'aquesta necessitat capital.

Nosaltres al cap i a la fi, sols ens exposàvem a la mort i amb una història pletòrica d'exemples, en la que cada full és la relació d'un acte heroic, prou mostrem que preferim la mort a l'esclavatge.

La matèria prou és susceptible de patir totes les humiliacions; l'esperit no les suporta però s'enlaire i amb les vexacions es dignifica i s'enforteix per encarnar el seu esperit en un acte de rebellia tot just les circumstàncies ho permeten.

Aquesta fóra l'odisea de Catalunya en els pitjors dels casos: quan no restés en peu un sol heroi per a defensar Catalunya; quan tots ells haguessin estat víctimes de la follia de l'enemic.

Tots sabem, però, que després d'aquest nou onze de setembre, vindria una nova Renaixença i que en ella Catalunya fóra més catalana, més democràtica que mai.

L'Europa d'avui en canvi, no accepta aquest procés lògic per a Catalunya.

S'ha doblegat; ha acceptat l'opressió abans que aquesta descarregués la seva fúria damunt els pobles que volia tiranitzar. I això, ja no és resignació al davant de l'inevitable. És covardia.

Aquest atemptat contra el fùhrer és un moment de regressió a l'antiga ardidesa; a l'orgull oblidat?

El temps ens ho dirà.

De moment l'acció en si ens és simpàtica. Aquest acte d'odi espontani té un

CAMINS DE DOLOR

Poemes de la nostra guerra

IV

L'INFANT I LA MARE

—¿On anat, el pare, mare;
que ha marxat tan de mati?
I m'ha besat amb uns besos
humits com el serenil...
—Se n'anat a defensar-te
de l'invasor assassil
—¿Per què va tot sol, el pare,
i no s'ha m'endut a mi?
—Va a la guerra com els homes,
hi ha llegies de mal camí...
—¿Ha marxat molt lluny, el pare,
que plorave quant sortí?
—Als líndars de nostra Pàtria,
que l'enemic ja és aci...
—¿Els homes, per què guerregen,
si és el cel tan blau i fi?
—N'hi han que com el teu pare,
per un estel roig, carmí.
—Es l'estel que jo voldria!
Ai, mare... que em fan glatíl...
—Es l'estel que jo et daria
si sols depengués de mil...
—¿I tornarà prompte el pare;
quin jorn el veure'm aci?
—Al florir les ginesteres,
les roses, i el llesamí!
—¿I quan a la llar retorni,
ja retrobarà el camí?
—Els set colors que hi ha als núvols
bé diuen que serà aixil...

R. MASSIP I TARRAGÓ

significat profund i per això ens hi sentim solidaritzats.

El dictador del Reich continua foll la seva obra destructora; els catòlics austríacs; els jueus són víctimes de la seva bogeria.

Nosaltres, mentrestant, continuem fermes en el nostre lloc. Defensant la integritat de la nostra terra; la condició d'humans, el nostre futur, la cultura, la pau.

Aquells que sentin ara damunt la

seva pell la petja de la maldat del feix sigui quina sigui la seva condició, compendran el motiu de la nostra resistència i l'admiraran.

Nosaltres ens sentim orgullosos de la nostra gesta. Continuem disposats a afiançar la democràcia.

La comprensió com a base; el coratge com a fórmula de tota actuació.

Esperant decidits el futur.

COMENTARIS D'UN ESTUDIANT COMBATENT

Andreu Xandri i Anna M. Font

Per J. SUBIRATS I PINYANA

Cal només haver conegut un xic a Andreu Xandri i Anna M. Font, per a poder escriure en el seu record tants mots com es vulguin. Si em demanessin una definició lacònica de l'esperit de cadascun d'ells, diria, que Xandri ha estat l'ànima de l'organització, èxit i adaptació a la guerra de les activitats dels estudiants de Catalunya; Anna M. Font, ha estat la dona jove, intel·ligent, dinàmica, activa, treballadora incansable, que, quan les necessitats de la guerra ha fet que els estudiants catalans es quedessin mancats dels seus homes dirigents, es feu càrrec ella de la tasca i enmig de totes les dificultats, obstacles i entrebancs, sabé ésser, en tot moment, la representant genuïna de tots els estudiants combatents i la seguidora i realitzadora dels grans projectes que deixaren en marxar a complir el nostre deure de catalans i demòcrates.

Es suficient que digui que era un gran amic de Xandri i d'Anna M., i que estàvem junts al Consell Nacional de la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya, que els apreciava i coneixia de prop la seva tasca, perquè em sigui permès expressar el meu sentiment sincer i profund per aquesta gran pèrdua que hem tingut els estudiants catalans.

Xandri morí allí on han mort tants amics i companys d'estudi: al front de lluita, cara a l'enemic, a la 43 Divisió de la que l'havien fet capità. Anna M. Font ha mort potser d'excés de treball i quan la seva presència a la F. N. E. C. era més imprescindible.

Des del lloc de campanya estant i creient-me interpretar el sentiment unànime de tots els estudiants catalans que empenyen l'arma defensant la cultura i independència de la nostra Pàtria, vull, recordant a aquests companys caiguts, i dirigint-me als nous dirigents de la nostra massa estudiantil, els que s'han incorporat recentment a les tasques directives de la nostra organització, dir-los-hi tinguin ben present el record de Xandri i d'Anna M., que es facin ressò de les seves aspiracions i de les directrius per ells fixades i que compleixin i es facin càrrec de la necessitat de desenvolupar una tasca intensa, potser esgotadora, per encarrilar i portar a l'entitat que aplega a tots els estudiants de Catalunya, pel camí de treball i èxits que es requereix.

P. C. 1 - X - 38.

UNA DONA DE CATALUNYA

Suara s'ha acomplert el segon aniversari de la mort de Lina Odena.

Lina Odena fou, en la vida i en la mort, una gran lluitadora, d'aquella mena de lluitadors que no vacillen en afrontar-se amb tots els avatars quan es tracta de defensar una causa justa.

Femenina, com s'escau en una dona de gran cor, la seva feminitat no li restava ni un grau del seu entusiasme per

a la lluita. Estimava els obrers, els seus germans, i a l'escalf de llurs necessitats havia bastit il·lusions de milloraments i superacions en l'ordre social.

Aspirava a una millor justícia; a una superestructura del món. Treballadora incansable, recorria tots els llocs on sabia que la seva voluntat podia ésser profitosa per l'anhel que la impulsava.

Considerava tots els obrers del món

fills de la gran família treballadora. Però el seu afecte envers el proletariat mundial, els desheredats, no li excloïa ni li minvava en res el seu intens amor envers Catalunya, la seva pàtria.

Gatja per una absoluta llibertat nacional que reportés a l'obrer una plena llibertat social.

Era bona i volia el bé dels humans. Era patrota i volia el bé de la Pàtria.

D'ella s'opn aquestes paraules que transcrivim: « Joventuts de Catalunya; joves anarquistes, socialistes i nacionalistes: l'enemic està enfront. Unim-nos estretament en la lluita, i després, democràticament, complint la voluntat del poble, acordarem les formes de viure en que s'ha de regir la societat ».

Lina Odena estimava Catalunya, estimava la llibertat, estimava els obrers. L'atzar la dugué lluny de la Pàtria, quan la reacció espanyola preparava la tragèdia que estem vivint. Però fidel a la idea que sempre l'havia guiada, en terres andaluses defensà els drets de l'obrer lluitant contra els tirans. Al costat dels aspres treballadors andalusos plantà cara als militars i « señoritos », sabent que a Catalunya la reacció

havia estat vençuda. Esperava poder retornar a la Pàtria. Fruïa amb desig de respirar l'aire lliure de la terra dels seus amors.

Però a Andalusia la reacció guanyava peu. Lina no podia abandonar aquells camperols, miserables, explotats, que veïen en ella com una espècie de fada alliberadora.

I no pogué retornar a Catalunya. En un combat heroicament sostingut contra forces molt superiors, ella i els seus companys es vegeren envoltats per l'enemic. Aconsegui convèncer els altres lluitadors que s'escapessin mentre ella protegia llur retirada. Després, essent l'enemic a poques passes, amb la seva pròpia pistola es disparà un tret al front.

Lina Odena no pogué retornar a la Pàtria a respirar-ne els aires que ella creia lliures. Però la joventut catalana, aquesta joventut comprensiva que sap estimar les valors en la pròpia essència, sabrà fer honor també a la gloriosa lluitadora catalana, que allà en terres andaluses sabé lluitar i morir per la sagrada causa de la llibertat.

JOAN BERTRAN I DEU

Guerra

Els catalans de l'altra banda

Ens anem a referir, no als descastats que han abandonat la pàtria catalana per anar a conivir amb els opressors tradicionals de la nostra terra, sinó als que les vicissituds de la guerra que sostenim contra la barbàrie medieval els ha portat a la trista situació de súbdits de la facció.

Possiblement, el que volem dir ací no descobrirà res de nou als ulls del lector, que ja coneix la part activa que la població civil catalana ha pres en la victòria republicana de l'Ebre, confessada aquesta pels mateixos facciosos. Però volem aprofitar les dades que sobre aquest particular ens han proporcionat la totalitat dels soldats rebels que s'han passat darrerament als nostres rengles pel front de l'Est.

Aquests soldats, entre els quals n'hi ha d'Euscadi i Astúries, de Mallorca i d'altres regions espanyoles, ens han parlat de la manca de menjar i de moral entre la població civil sotmesa a Franco, del despotisme dels italians i alemanys i de la brutalitat dels moros, de l'escassetat de robes i calçat, de la mala collita d'enguany degut als temporals d'aigua, del nombre d'antifeixistes indiferents i cansats de la guerra que, en gran majoria, existeixen a les files faccioses i que no es passen a les nostres degut al terror i als serveis de vigilància i repressió que efectuen els falangistes i moros, i, per fi, amb absoluta unanimitat, ens han parlat aquests nous soldats de la República, de la resistència passiva dels catalans de la zona envaïda.

Aquesta hostilitat de la nostra gent es fa ben palesa als ulls dels soldats de Franco. La població civil no els adreça mai la paraula ni els atén en les seves preguntes. Les famílies es mantenen tot el dia tancades en les seves llars i les noies giren les seves espatlles, amb menyspreu, als components, amb galons o sense, de l'Exèrcit feixista. A més a més, no amaguen la convicció de que aviat seran alliberats per les nostres forces.

Es veritat, també, que molts dels nostres germans paguen amb la seva

llibertat aquest esperit de rebellia. Les presons de Lleida són plenes d'homes, dones i fins i tot infants, de Balaguer, Tremp, Sort, Menàrgers, Corbins, etc. El militarisme feixista està indignat davant d'aquesta indiferència, trobant-se en un ambient enrarit que els fa impossible el sentir-se satisfets de la conquesta i reaccionen no deixant parlar l'idioma català entre els soldats i la població. Els capellans, que a la zona facciosa tenen assignada una tasca similar a la que realitza en el nostre Exèrcit el Cos de Comissaris, amb l'única diferència que aquells no s'atreixeixen a anar a les trinxeres, en els seus sermons dominicals durant les misses de campava, a les quals malgrat l'obligació que hi ha d'assistir-hi, molts caps falangistes ho sabotegen impedit que ho puguin fer llurs soldats, no és cansen de recomanar l'odi i la lluita a mort contra els sentiments nacionalistes.

Els nostres pagessos no volen vendre res als facciosos si no és cobrant en metàl·lic, car, no concedeixen cap valor al seu paper moneda. Els comerciants han tancat les botigues al·legant el perill que suposa la proximitat amb el front de lluita.

Aquests fets que relatem, tots ells sabuts de manera directa i que responen a una probada i absoluta veracitat, demostren com per mitjà de tots els procediments, el poble català té uns sentiments tradicionalment antifeixistes i posa de relleu, una vegada més, que un poble com el nostre no es sotmet mai a cap mena de tiranies.

Els catalans treballem i lluitem des de la zona lleial, els nostres germans ho fan des de la zona sotmesa, pel total alliberament de la terra catalana i de les altres terres d'Ibèria de les petjades del monstre del feixisme invasor. Un poble com el nostre pot, circumstancialment, restar lligat i oprimat, però, a la curta o a la llarga, serem la ruïna i la caiguda de l'opressor.

J. SERRA GASULLA

Front de l'Est, setembre del 1938.

Revalorem-nos

Les mans crispades pel dolor, el rictus de la faç ert; all el puñy, geia a terra amb la mà apretant-se el cor.

La metralla enemiga havia abastat la seva vida de 24 anys i exhalava els darrers batecs. Fou recollit pels camillers que el dugueren al lloc d'urgència. Res s'hi podia fer. Ens deixava.

En tot moment havia conservat la raó i la paraula. No ploreu — ens deia —. La meua sang germinarà i nous plans cons rublerts de rebellia s'alçaran contra l'invasor.

La vida era a la seva fi.

En darrer i suprem esforç provà d'alçar-se de la llitera i digué casi imperceptible, com una remor somorta: « Visca

Catalunya lliure ». I reboté el seu cos damunt la lona i el seu cap sense control es despenjà al costat.

Un català és morí. Una joventut existència ho cedia tot en holocaust de la llibertat.

El que sempre havia combatut l'Espanya tradicional, deixava d'existir lluitant conjuntament amb els espanyols que de manera incomprendible feien duradora la injustícia dels monarques borbònics.

Un català més que s'ajuntava a la processó immortal dels herois que en els fronts de Catalunya i en els d'Espanya han caigut per a foragitar del sòl peninsular a l'invasor cruel i despòtic.

Processó compacte d'ànimes, que fruï-

ran l'espectacle sublim de la deslliurança de la seva Pàtria catalana.

La nostra terra, podrien arribar, pel dret de la força, a posseir-la, però, el nostre esperit no l'hauran.

El front català, de Buda a la Vall d'Aran, està defensat pels seus braus fills que, junt amb els de tots els punts de la Península lluiten i barren el pas a l'enemic estranger que ja està ansiant posar l'altra petja terra endins per a subjugar-nos i eliminar el nostre pensament i el nostre intel·lecte.

Però, ells no compten, pel que es veu, en la nostra ferma voluntat de vèncer i en la fortitud del nostre braç jove.

Hem lluitat sempre per la justícia i per la llibertat i seguirem lluitant fins a la fi.

La Catalunya rebel del 14 d'abril, igual que la del 6 d'octubre, no permetrà aquesta vegada que, amb la traïdoria del 19 de juliol, assoleixin el seu govern la nefasta nissaga dels vells militars, ni la dels capitalistes, ni de la clarecia podrida i anticristiana que voldria tenyir les nostres valls i planes, les nostres ciutats i pobles amb la sang nostra.

La fe cega en el triomf és la millor arma que ens manté per a la pròpia superació.

Les darreres frases del company caigut haurien de fer néixer en tots els pits els batecs accelerats d'ajudar a la Pàtria. Cal que els esperits es sollevin la càrrega de la desesperança i com en temps de pau preterits, treballin sense descans, per a la recuperació, en unió fraterna i inabitable de tot Catalunya.

DE LA RERAGUARDA AL FRONT

LLETRES AL MEU GERMÀ

V

Estimat Pere:

En una de les meves lletres anteriors feia esment del sacrifici d'anar a la guerra, que no és igual per a tothom i en glosar aquest tema, esmerçaré la meua lletra d'avui.

Evidentment hi ha moltes menes d'anar a la guerra, car no és pas el mateix patir les inclemències del temps al front i el perill de les trinxeres a restar a ciutat prestant servei amb exactes incomoditats que les que la guerra motiva per a tots els ciutadans, combatents o no; tampoc no són iguals les càrregues econòmiques que pesen damunt de cada soldat, per raó de llurs obligacions, principalment de caràcter familiar. Establím, però, per a fer aquests comentaris una base: la de tots els incorporats a l'exèrcit i, per tant, depenents del Ministeri de Defensa i acceptem l'edat de cada combatent com a tipus per a suposar les obligacions que recauen sobre cadascú i que fan referència especialment a la respectiva llar.

Si el fet d'incorporar-se a l'exèrcit suposa en totes les èpoques un trencament — si bé transitori — de les habituds personals i de les tasques professionals, és evident que hi ha molta diferència, segons s'escaigui el cas, en un jove de 20 anys o en un home ja fet de 36 o més anys, car en els primers el servei militar és cosa prevista i hom espera normalment l'haver complert els deures militars per a portar a cap empreses que senten gaurebé sempre una estabilitat en el seu futur; mentre que en el segon cas, les responsabilitats concretes són extraordinàriament majors. A major abundament encara, cal tenir en compte que les forces físiques no són pas les mateixes, ço que vol dir que per a igual tasca és necessari un esforç superior. Si en aquests aspectes he palesat ja, unes diferències, encara existeix una desigualtat ben manifesta en tocant a la percepció de la quantitat de 10 pessetes diàries que, en concepte de gratificació, perceben tots els que són solament soldats, tant si són pares de família com no, sigui la que es vulgui la seva edat.

Tu et trobes, en l'esmentat fins ara, en el pitjor de tots els casos; però, encara hi ha més que revela la desigualtat del sacrifici i que per tant fa més meritòria la teua aportació a la lluita.

Si bé no existeix cap disposició amb força d'obligar, per la qual els patrons hagin d'abonar als obrers incorporats les diferències entre el que cobren a l'exè-

A la reraguarda: infants i dones, homes no mobilitzats, revaloren la Pàtria; honorant la seva llengua, la seva cultura i la seva economia.

En el front: nosaltres ja us defensem de la incivilització i del crim.

Concòrdia amb tots els pobles peninsulars. Però també igualtat en el dret i en el deure.

La sang de les vides germanes, vesades en les ciutats i les viles, i en els fronts, ens exigeixen sacrificis sobrehumans.

Siguem dignes dels moments històrics.

ANTONI SERRA I GARCIA

El que no han sabut o volgut fer els governs, hauran de fer-ho els pobles seguint el nostre exemple

cit i el que com a salari professional els correspondria, és cosa sabuda que — amb molt d'encert al meu entendre — es seguit per la immensa majoria dels patrons — individuals o col·lectius —, i consegüentment, aquells que treballaven amb un salari fix, cobren avui, entre el que perceben de l'exèrcit i del seu patró, el muntant que cobrarien si treballessin en les seves tasques habituals. Ara bé, tu, petit patró, que has aconseguit l'emancipació sense haver deixat d'ésser mai treballador com el que més, — si bé moltes vegades amb menys guany — i que a costa de treballar moltes jornades sense limitació d'hores i a l'haver passat moltes engoixes, conseqüents muntar un taller que a l'incorporar-te a l'exèrcit, vares haver de tancar, tens únicament les 10 pessetes diàries pelades, per a subvenir les necessitats de la teua llar i amb ella a la teua muller i al teu fill, que per la seva edat necessita més atencions que no una persona gran.

Aquests sacrificis, però, no t'han de doldre i no pas precisament per a esperar-ne una recompensa, sinó que per no trencar el que en tu és norma: la satisfacció del deure complert i la de la pròpia consciència en saber que contribueixes en una proporció no petita, a la millor situació de justícia i de llibertat de les generacions futures i especialment a la immediata que és la del teu fill.

No és el meu propòsit el convèncer-te de quelcom que ja sé és íntimament en tu, sinó que, a l'escriure-ho, ho he fet amb la intenció de que serveixi per a mediació, sinó totalment de conformació, a aquells que es troben en iguals circumstàncies que tu i per a, amb la seva divulgació, fer comprendre a aquells que no es troben en les teves circumstàncies que hi ha qui col·labora a la lluita, en situació d'inferioritat a ell. A la Pàtria, la fan gran, més que ningú, els herois anònims i són els seus fills més modestos — moltes vegades — els herois, sense oblidar que l'heroisme no és exclusiu d'aquells que donen la vida, sinó que també, herois són, aquells que tot hi estant disposats a donar-la, saben servir-la i suportar tots els quantiosos sacrificis necessaris per a, sense perjudici dels resultats, aportar constantment la seva col·laboració a l'esdevenidor de la seva única Pàtria, en el nostre cas, de Catalunya.

Cordialment t'abraça, el teu germà,
9 d'octubre 1938.
RAMON

No ens despreocupéssim de la realitat

Per JOSEP M.^a DE SUCRE

Imaginem la sorpresa en secret que haurà tingut i té el ciutadà militant que, havent nascut en les darreries del segle XIX, es troba en ésser major d'edat, dintre la xarxa espessa de preocupacions i de realitats que juguen a l'entorn de l'actual complicació europea. És tot un trasbals, car educat en la creença d'unes possibilitats angeliques de l'home del carrer, les seves naturals deficiències les ha atribuïdes a defectes de l'organització social. Ha viscut en l'optimisme infantil, de què en procurar-se-li els mitjans econòmics de desenvolupar-se, aquests li arrodoniren, i sotmetent-se a un dogme moral econòmic social o polític, el seu esforç individual comptaria en el desenvolupament col·lectiu. El bon home durant el segle XIX, s'ha deixat dur pel to i l'aire dels discursos i endormiscant-se amb ells és lògic que hagi estat sotrequelat en produir-se els fets que a l'estímul de la contesa de la guerra civil espanyola, han posat al descobert d'una manera crua als ulls ingenus de l'home del carrer, com és la causa de l'imperialisme, la que està posada en entredit amb tots els dogmes que fins ara l'han recolzada en perjudici dels ideals i de les possibilitats de llibertat.

Perquè no es pot negar que ens trobem en un moment crucial de la humanitat en el que cal atendre tots els aspectes i anècdotes del seu funcionament en trànsit de crisi o de superació per tal d'arrelar la necessitat de consolidar no tan solament el caràcter individual, sinó els vincles que ens arripen a la terra en què hem nascut, i com uns i altres ens porten a haver de reconèixer com és impossible desentendre's del deure cívic d'estar atent i d'intervenir assíduament en la vida col·lectiva.

Massa sovint s'atribueix a causes immediates, el que ha estat preparat i reflexionat i fins estratègicament madurat, en la penombra de l'estudi o de la intervenció anònima, i aquest fenomen és el que cal en tot moment tenir present per tal de fer-se un criteri i no deixar-se endur per la irreflexió de l'optimisme, i menys encara per la desolació pessimista. La controvèrsia entre la guerra i la pau ha existit sempre. És el tema que ha variat, i si en la Edat Mitjana era la lluita per les egüvoques interpretacions litúrgiques del sentiment religiós les que ocultaven de fet la lluita per l'hegemonia en el poder, actualment són els interessos els que estan en pugna. Els interessos pressuposen lluita de mercats, d'especulació de divises, de redistribució de primeres matèries, i fins de recerca de mitjans immediats i efectius per a plaçament del «dumping» d'element humà que es produeix en determinats sectors europeus, on és vist que els naturals del país no poden ésser enquistats en el seu propi territori a causa d'ésser esquitit en extensió i amb relació cada cop més creixent, dels nous infants que hi naixen.

Aquesta congestió d'element humà explica molts dels neguits de la societat: ontemporània, car si per una banda el maquinisme ha facilitat la intensificació productora, per contracop ha donat lloc a la dolorosa paradoxa d'augmentar l'atur en la mà d'obra. L'home que no treballa perquè no li és donat mitjà de satisfer els seus deures obrers, tant més té una aptitud tècnica, tant més s'exacerba en la crítica de la societat mal organitzada, i aquesta moral de ressentiment és la que determina circumstancialment els estats passionals en què es fonamenten tots els extremismes.

Per això cal fer-se càrrec i mesurar estratègicament totes les possibilitats per tal d'enrolar-les a l'esforç de redistribució el treball i aconseguir, part d'enllà de suggestions fàcils i truculentes, si no el remei definitiu, el palliatiu més escaient a les necessitats ineludibles de la convivència social.

Perquè mal anirem si en pensar en la guerra, no comptem en com l'endemà de guanyarla, la vida és produïda amb el seu ritme natural i ai del qui a la bestreta no s'hagi format un pensament, una disciplina i una estratègia adequades a la nova modalitat que ineludiblement ha de prendre el nostre país.

— A mi què m'expliques! A veure si hi haig de passar tot el dia en aquesta ditxosa cua!...

— Foral Foral!... A la cua!...

— No em dona la gana!... I a mi no em toquis, sents? Que et vento un cop de cistell que els àngels hi cantaran!...

— Una m... faràs tu!...

— Que no? Doncs, té... i té... i té!...

— Auxili!... Que es maten!...

— Guàrdia!... Guàrdia!...

— Foral Foral!...

— ¡Basta! ¡Esto se ha terminado!... Tu a la delegación. ¡Quedas detenido!...

RA-MA-TA

LA MORT

Per EMILI BAUDIN

(Vegi's «Abril» núms. 5 i 6)

Una altra manifestació de l'ànima, d'aquesta potència psíquica, és precisament la sèrie inacabable de fenòmens inexplicables per a la gent vulgar i als quals els creients de les diverses religions donen el nom de miracles. Aquest fenomen no són deguts més que a la immensa potència anímica que irradia d'alguns éssers privilegiats que, deslligats de tota mena de prejudicis i amb el sol desig de perfecció, tenen un poder d'abstracció tan gran que resten gairebé deslligats de la matèria i que en aplicar tota la seva energia a un punt determinat suggestionen de tal manera l'ésser que és a sota el seu domini, que aquest, en rebre els seus raigs anímics o sigui d'energia, fa tot ço que l'altre vol i per això hem vist que en la medicina moderna hi entren, temps ha, els estudiats psíquics, i sabem que pel magnetisme i la suggestió s'han guarit malalts la curació dels quals semblava impossible que fins i tot, i amb l'ajut o sense l'ajut de l'electricitat, ha aconseguit tornar a donar vida a membres paralizats. Tots sabem quelcom del poder de la suggestió. Per això Jesús deia que la fe transporta les muntanyes. Ell parlava per símbols, però deia la veritat i no té res d'estrany que hi hagi hagut o que hi hagi homes extraordinaris que hagin fet guariments meravellosos amb l'ajut principalíssim de llur potència anímica, llur influència en l'ànim de les multituds i dels pacients, la influència de l'ambient que envolta aquests (les pelegrinacions a Lourdes, etc); i tindriem l'explicació lògica de tots aquests fenòmens que es consideren inexplicables i que

els descreguts s'entesten en negar sistemàticament.

I ara que hem parlat de l'ànima i del que han pogut aconseguir algunes ànimes escollides, anem a parlar del que és la mort, aquesta mort tan temuda per la immensa majoria dels creients de totes les religions i sobretot pels descreguts i més encara per tots aquells que amb una excusa o amb una altra han cercat tan sols d'afavorir llur propi interès, llur vanitat, llurs passions i pels que han fet objecte d'exploació les necessitats o la bona fe dels altres, aquells que, com digué Jesús, són llops disfressats amb pell de bé.

Vegem, doncs, que és la Mort.

Així com nosaltres, per a ben dormir, de nit, ens treiem les nostres vestidures, també, quan arriba l'hora de la mort que solem dir-ne els humans, és necessari desprendre'ns de la nostra vestidura carnal perquè la nostra ànima completament deslliurada d'aquesta matèria basta i lliure ja de tota mena de passions, pugui millor fruir del repòs a què tots aspirem.

Es natural que el trànsit d'aquesta existència a una altra de millor comporta sofriments, però sabem també que aquests sofriments són d'acord amb la resistència física de la persona, car sabem que el malalt que paulatinament ha anat esgotant les seves forces es troba que la mateixa debilitat li dona un cert grau d'insensibilitat per als sofriments físics, i és precisament per això que molts moren d'una manera dolça, gairebé sense adonar-se'n.

(Seguirà)

UNA ESTONA D'HUMOR

DIALEGS CAÇATS AL VOL

(L'escena, una de tantes cues que es fan i es desfàn).

— Qui és l'últim?

— Una servidora.

— D'aquí va darrera, vostè?

— D'una noia que porta el jarsei vermell. On anat ara?... Si ara mateix era ací!...

— Ja hi som!... Cada dia passa el mateix...

— Mireu que és casí!...

— No és pas aquella que vol entrar a la botiga?...

— Sí, que ho és... Maleit siga!... Tu, noia! A la cua... A la cua!...

— Foral Foral!... A la cua!... A la cua!...

— Que va per mi, això?

— Sí, per tu va. No val a fer el viu... A la cua!...

— Què crides, tu, ganàpia?

— El ganàpia seràs tu. Mocosa!... Enreda cristos!

— ¿Què es este ruidó?

— Aquesta mocosa, que tot ho enreda!...

— El qui ho enreda ets tu, ganàpia!...

— Si fossis un home!... Ja t'hauria arribat a la cara!...

— Qui, tu? Llengua faries!... No veus que les calces les porta la teva dona!...

— Maleit siga!... Deixeu-me anar... Deixeu-me anar, que la mato!...

— ¡Basta! ¡Basta! Fuera de aquí!...

— Ja t'arreglaré, ja!... Mala sort!...

— Deixi'l anar, guàrdia, deixi'l anar!

Que no es menja les criatures aquest... Si t'arreglego, t'arrenaré la llengua!...

— ¡No me hagas «resir»!...

— Ai, filla, és un fàstic!... Quina genteta!...

— Ja pot ben dir-ho, senyora Carmeta!... Corre cada pinta!...

— Escolteu, companya. ¿Què venen ací?

— No ho sé; ara acabo d'arribar!...

— Que diu, què venen bacallà?... (Cridant) — Que no ho sé, que acabo d'arribar!...

— Com, que ja no em tocarà?... Ai, filla, no es pot parlar amb sordis! (Cridant). Que no sé el que venen!...

— Doncs, així, em quedo, si encara en tenen!...

— Aquesta vella, es més sorda que una campana!...

— Escolteu, em voleu guardar la tanda, que ja vinc desseguida?...

— No m'enredi, no m'enredi!... No se'n poden guardar de tandes!...

— Gràcies, dona, per la mabilitat!...

— No vull vos, jo!...

— Ep, mestressa, a la cua, a la cua!...

— Què vols, tu? Sembles l'amo!...

— Tu el que busques és colarte!...

— Qui, jo? Si ja fa tres hores que sóc ací!

— Si haguessis demanat tanda, ja estaries llesta. Com que només et preocupes de xerrar!...

— No n'has de fer res, del que em preocupo, jo!...

— Moca t, noi!...

— Valdria més que vigilessis la teva dona... Calçasses!...

— (Cridant) — Xafardera!... Desllenguada!...

— ¿Otra ves?... Siempre eres el mismol!...

— Malviatge!... Un dia aquestes dones em fanen perdre!...

— ¡Fuera! ¡Fuera grupos a la puerta!...

— D'aquí vas darrera, tu, neia?...

— D'una noia.

— Quina noia?

— No ho sé, se n'anat!...

— Si que estem bé!... Fia't de criatures!...

— Vaje, un altre embolic!...

— El que és jo, no marxo de buit!... Si que estaria'm bé!...

— Mestressa, que primer em toca a mi!...

CARNET INTERNACIONAL

Es probable que l'anglès i el francès mig, l'home del carrer, es trobin fruitint encara de la sensació d'alleujament produïda per l'aparent consolidació de la pau, que ha seguit a l'enorme tensió sostinguda, dels darrers temps.

No creiem que succeeixi el mateix pel que fa referència als qui analitzin la força dels fets i les seves conseqüències veritables. I molt menys quan es tracta d'homes de govern i polítics responsables.

Els homes que demà es poden veure cridats a regir els destins de l'Imperi Britànic i que per sobre de tot i dels interessos del moment, albiren les conseqüències que per l'avenir d'Anglaterra poden comportar els èxits assolits per la política «realista» de Chamberlain; han parlat clar, no han escamotejat el seu pensament. I aquests homes, no són sols els laboristes i liberals de l'oposició; són conservadors prestigiosos, que mantes vegades han assolit les tasques de govern.

A França, no obstant, la majoria que obtingué el govern, majoria que no reflexa ni molt menys la conformitat amb els resultats de Munic, sinó la preocupació de presentar davant els adversaris i l'opinió mundial, una França unida, les veus d'alarma i amargor es deixen sentir des de diferents sectors. Alguns diputats de diverses tendències discreparen amb el seu vot de la disciplina del grup a què pertanyen. I aquestes veus, no són de les menys autoritzades. Són d'homes a qui els dol la pèrdua que sofreix el prestigi francès i que preveuen les greus conseqüències que pel seu país poden portar les claudicacions i falles d'avui.

Hitler en el seu discurs del passat diumenge ha emprat segons sembla, un to arrogant i menyspreador per a tot el que s'oposà a la seva política i no s'està tampoc de criticar i fins amenaçar als polítics anglesos que han parlat als Comuns contra l'acord dels quatre.

No hi ha dubte que l'esmentada actitud ha de contrariar al seu amic Chamberlain, ja que d'insistir en la mateixa, pot produir molt fàcilment una reacció contrària a la política del Primer Ministre obligant-lo a rectificacions contràries als seus plans i directius. No creiem que l'orgull anglès hagi minvat tant que permeti interferències d'altri en la seva política interior.

Cinquanta mil milions de francs ha costat a tots els diversos països la mobilització general de l'última crisi, segons una informació d'origen francès. Si després de la «pau» obtinguda, sense lluita, ha de prosseguir la intensificació dels armaments com es depanya, i desitgen els governs anglès i francès, quin èxit han assolit aquests dos països? Si han de seguir preparant-se per a la guerra, quina pau han assegurat? Alemanya és qui solament ha obtingut un rendiment de les enormes despeses de mobilització, ja que ultra els territoris incorporats, obté un considerable botí en material de totes classes i veu acrescudes les seves possibilitats industrials i mineres.

Contràriament, les democràcies, ultra les despeses fetes, han deixat en la contesa bona part del seu prestigi, augmenten les càrregues per la seva economia i enforteixen considerablement a un adversari, probable enemic de demà. Si ràpidament els pobles no obtenen una rectificació dels governants, dintre pocs mesos es trobaran davant noves exigències dels països totalitaris i per a servir la pau, no tindran altre remei que cedir. En tal cas la direcció de la política europea haurà passat definitivament de mans de les dues democràcies a les dels països totalitaris i no podran fer més que lamentar-ho els qui ho han tolerat amb les seves debilitats i inhibició.

S. FIGUERAS